

פרוטוקול מס' 210
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ה' י' תמוז תשל"ו 8.7.76 שעה 10.00

בכחור:

חברי הועדה: י. הורוביץ - יו"ר
מ. דרובלס
נ. קצב

מוזמנים: א. שומר - משרד המסחר והתעשייה
י. יפה - משרד המסחר והתעשייה
נ. לירם - משרד המסחר והתעשייה

מזכיר הועדה: י. פלקסר

יועץ כלכלי
לנועדה: ד. רב

ר ש מ ה: א. גוטמן

סדר היום: חוק הליכות המסחר, תשל"ב-1972

היו"ר י. הורוביץ: אני פותח את הישיבה.

1. חוק הליכות המסחר תשל"ב - 1972

פרק ד': איסור יבואם של מצרכים פסולים.
סעיף 28.

א. שומר: פרק ד' מדבר באיסור יבוא מצרכים פסולים, כגון: 1. מצרך שניתן בו תיאור כוזב או שיש בו פגיעה בסימן מסחר; 2. מצרך שיוצר בחוץ לארץ ויש עליו שם או סימן הנראים זהים לשם או לסימן המסחר של יצרן, מפיץ או סוחר של אותו מצרך או של מצרך דומה לו, בישראל, ואין עם השם או סימן המסחר של המצרך המיובא ציון ברור של הארץ שבה יוצר.

מצרכים אלה אסורים ביבוא. בסעיפים קודמים מדובר על תוצאות של האיסור הזה, ש"א שאפשר לתפוס את המצרכים האלה ולהחרים. בהצעת נאמר, שאם מחרימים - יש להשמיד. אבל, על פי הצעת הוועדה, זה תוקן ומה שיוחרם אפשר יהיה לתרום לבתי-חולים וכדומה. מדובר, כמובן על מצרך שניתן בו רישום כוזב, ולא על מצרך מקולקל. למשל, אם כותבים שזה חמאה, אבל למעשה זה מרגריצה, אז אפשר לתרום את זה לבתי-חולים או למטרות אחרות.

סעיף 29

א. שומר: סעיף 29 מדובר על מצב, כאשר מצרך אסור ביבוא, והמיבא ידע או שהיה עליו לדעת, שהמצרך אסור ביבוא.

ידע - זה דבר שלא ניתן להוכיח. אלה דברים שבלב. דברים שבלב אינם מוכחים. לכן, תמיד חייב להיות ההמשך: "או שהיה עליו לדעת, שהמצרך אסור ביבוא לפי סעיף 28...". במקרה כזה, יואשם בעבירה. אולם, השר רשאי, בהסכמת האדם, לקחת מידו כופר כסף במקום תביעה לדין, ובלבד שהכופר לא יעלה על 50,000 ל"י.

כאשר אומרים "היה עליו לדעת", ז"א מובן שלפי הנסיבות היה עליו לדעת, לדוגמא, שזה מרגרינה ולא חמאה, ז"א זה נטל של התביעה. התביעה תצטרך להוכיח לבית המשפט, שהיה עליו לדעת. אם היא תוכיח - אז הוא חייב בזה. האדם עצמו לא צריך להוכיח שהוא לא ידע.

ג. קצב: אינני יודעת אם הסעיף הזה בחוץ לבו.

מ. דרובלס: אני מסכים שבמקרים מסוימים יהיה כופר כסף במקום תביעה לדין. הסכום של 50,000 ל"י אינו משנה.

מה שלא נראה לי זה המושג "שהיה עליו לדעת". אני היתי מציע לנסח זאת באופן יותר ברור ומדויק: "המיבא מצרך ביודעין, שהמצרך אסור ביבוא לפי סעיף 28...". אפשר לנסח זאת בכל מושג דומה ל"ביודעין", אך לא לפי שמוצע כאן "שהיה עליו לדעת". שופט שיצטרך לפרש את הביטוי "ידע" או "שהיה עליו לדעת", אינני יודע איך הוא יתיחס לזה. ענין נטל ההוכחה אינו נראה לי כפי שזה הנשבר כאן. אינני מתוכח על זה מבחינה משפטית, אלא ציבורית.

א. שומר: כאשר מותנה שהעבירה היא בכך שהוא ידע או היה עליו לדעת, על התביעה להוכיח זאת. אם התביעה אינה מוכיחה שידע או שהיה עליו לדעת - אין מה לגשת לזה. היבואן לא צריך להוכיח דבר.

היו"ר י. הורוביץ: אם מישהו מיבא מזון, שידעה שיש בו 9% שומן, ומתכרר שיש בו 3% כי היצואן בחו"ל רטמה אותו. היבואן אינו מתעסק בזה. הוא יבואן. הוא טאמין ליצואן

השאלה איננה ה-50,000, אלא מקרה שהוא לא מתעסק בהרכב המזון. השופט יכול להגיד לו: אתה מיבא ומחלק מזון לעשרות אלפי אנשים בארץ, היית צריך לנסוע לנמל ולראות בעיניך מה יש שם.

א. שומר: זה היה נכון, לוא היה כתוב "ידע" או "הוכיח שלא ידע", כי אז החוק מטיל עליו את נטל ההוכחה. כאן, לפי סעיף זה, אם הוא לא ידע - אין זו עבירה. אם כתוב "שהיה עליו לדעת" ז"א שזה אחד היסודות של העבירה.

ד. לב: בסעיף מס. 20 שנינו את זה ל"ביודעין".

היו"ר י. הורוביץ: אני מציע, שגם כאן יהיה "ביודעין".

א. שומר: לגבי זה יש הסתייגות של המשרד, כי להוכיח שאדם ידע, לא רק שזה אינו קל, אלא זה גם כמעט בלתי אפשרי.

היו"ר י. הורוביץ: האם השופט יכול לאמר לאדם המיבא, שהוא ידע מה הוא מיבא וגרם להובאת הציבור?

א. שומר: החוק מגביל את השופט, אמר "ביודעין", פרוש הדבר שאני צריך להוכיח שהוא ידע. איך אני יכול להוכיח שמישהו ידע?

היו"ר י. הורוביץ: אני מציע שיהיה "ביודעין".

נ. קצב: הצעה לסדר: לא נוכל להכנס לסעיף 29 בלי לדון בסעיף 30. שני הסעיפים קשורים זה בזה. סעיפים 85 ו-86 גם כן קשורים לענין.

היו"ר י. הורוביץ: לסעיף 29 - מסכימים.

מ. זרובלט: לסעיף 29 ב דרושה הבהרה.

א. שומר: סעיף 28 מדבר על מה שיעשה במצרך; אם הוא מסומן בתאור כוזב, הרי לא יתנו לו לשווק את זה, ואז, או שמחזירים ואומרים לו לתקן את התאור ולשווק את זה בתאור הנכון, או שמחזירים את זה ומשמידים, אם אי אפשר לתקן את זה, או שמחזירים את זה לחו"ל. זה מה שיעשה במוצרים אסורים ביבוא, בשל תאור כוזב.

סעיף 29 מדבר על מצב אם יש עבירה והוא ידע על כך. סעיף 29 ב. אומר, שלקחת כופר על אי-הגשת תביעה, אינה גורעת מסמכות המינהל לעשות בסחורה את אשר ניתן לו לעשות לפי סמכות של סעיף 28. אותה הסמכות נשארת לגבי המצרך, כי הכופר הוא לגבי העבירה. מה שעושים עם המצרך - נאמר על כך בסעיף 28. הכופר הוא במקום הגשת תביעה, כי ביבוא הזה יש גם עבירה. מה שנאמר בסעיף 28 לגבי המצרך בעינו עומד.

נ. קצב: אני הסתייגתי מכך שפותרים את הבעיה ע"י כופר כסף ובלבד שאינו עולה על 50,000 ל"י. היום יש כל כך הרבה מעלימים במובנים שונים. יתכן שצריך ללכת בענין זה ליותר מאשר כופר כסף בסך 50,000 ל"י.

א. שומר: סעיפים 85 ו-86 מדברים על מצב, שמישהו קנה את הסחורה ונגרם לו נזק, ע"י זה שהיה תאור כוזב. לאדם הזה שניזוק יש זכות פיצויי נזיקין. מדובר על מקרה, שהוא הספיק כבר חלק לשווק. האדם שניזוק מהסחורה, זכותו לתבוע מהאדם שייבא את הסחורה, פיצויים. זה נוגע לאדם פרטי שניזוק. אין זה בין היבואן והממשלה.

א. שומר : לגבי ההערה של ח"כ ג. קצב, אני רוצה להעיר, שהכופר אינו בא במקום להגיש משפט, כי אפשר להגיש למשפט, אך אם היו נסיבות, שאפשר לקחת כופר במקום להגיש תביעה - אז אפשר לקחת כופר.

סעיף 29 בא ואומר, שיש עוד אפשרות, והיא: לקחת כופר במקום להגיש למשפט. לקחת כופר אפשרית בשני מצבים: א. עוד לפני שהגשנו תביעה לבית המשפט. אפשר להגיד לו שהוא יכול לתת כופר כסף במקום הגשה למשפט. ב. אם כבר הוגשה תביעה, ואזו בתבע אומר: במקום שאתבע בבית המשפט - אני מוכן לשלם כופר.

סעיף 30: יש נסיבות שאפשר, אחרי בירור המצב לקחת כופר במקום תביעה. פה נאמר, שאם הוגשה תביעה, אי אפשר לקבל כופר בטרם היועץ המשפטי הורה על הפסקת ההליכים של התביעה. ז"א, אם כבר הוגשה התביעה, אפשר להחליט לקחת במקום זה כופר, רק אם היועץ המשפטי יבדוק ויורה על הפסקת ההליכים.

היו"ר י. הורוביץ : יכול להיות שאני פונה למשרד ממשלתי ומבקש שלא תהיה תביעה, אלא אתן כופר כסף. המשרד מסכים. אבל, מצד שני היועץ המשפטי מחליט שיש להגיש את התביעה. האם ניתן להחליט על דבר כזה בכתובת אחת מסוימת, או לא?

א. שומר : מי שרוצה לשלם כופר במקום התביעה, צריך לפנות אל המשרד, והמשרד פונה אל היועץ המשפטי.

היו"ר י. הורוביץ : במקרה שהחרימו סחורה ומחליטים למכור אותה, למי ימכרו? איך מתקבלת ההחלטה למי למכור?

א. שומר : לא מוכרים את הסחורה, אלא נותנים אותה למטרות סוציאליות.

מ. דרובלס : את סעיף 28 הוועדה תיקנה. אנחנו אמרנו, שחבל להשמיד - כי לפי הצעת החוק סחורה מוחרמת יש להשמיד - ואמרנו שמוטב שזה יחולק למטרות סוציאליות.

א. שומר : הסעיף מדבר בהכללה. במקרה שמישהו מיבא סחורה למאכל לבני אדם ומתברר שהיא ראויה למאכל לבעלי חיים, יש אפשרות להורות למיבא לתקן את הסימון ואז הוא ישווק את הסחורה למי שזה מתאים. הסעיף מדבר על אפשרויות שונות.

היו"ר י. הורוביץ : יכולה להיות שרירות-לב של משרד.

א. שומר : יש בית משפט מחוזי לפי סעיף 28. הסעיף הזה איננו חדש. הוא קיים בפקודת סימני סחורות, ועד היום לא היתה שרירות-לב.

ג. קצב : בסעיף הקודם נאמר: "...הכל כפי שיורה בהוראה מבומקת מנהל אגף המכס והבלו או מי שהמנהל הסמיכו לכך". אני התנגדתי לזה, שאיש יחיד יחליט. לדעתי, צריכה להיות ועדת שלוש, ויהיו בה איש משרד המשפטים ואיש המכס. על כל פנים, לא יתכן שאיש יחיד יחליט על כך, גם אם יש לנו כל האמון שיש לו היכולת והכישורים לכך.

היו שתי גירסאות בענין זה: גוף ציבורי או ועדת שלוש של אנשי פקידות. אינני בעד גוף ציבורי. אני רציתי שתהיה ועדת שלוש, ובה יהיו איש משרד המסחר והתעשייה, איש משרד המשפטים ואיש המכס.

א. שומר : היועץ המשפטי לממשלה לא נוטה לזה.

מ. דרובלס : אני מבקש לעבור לחלק של ההגדרות. אנחנו דנו בפרקים שונים מבלי להכנס לפרק ההגדרות. כאשר אנו רוצים לדון בפרק "מכירות יזומות", אנו כבר נתקלים יותר ויותר בהגדרות. כשאנו דנים בפרק ה' ופרק ו' איננו יכולים להתעלם מההגדרה.

היו"ר י. הורוביץ : הרעיון הוא טוב, אבל נושא ההגדרות הוא נושא לדיון נרחב בהרכב הרבה יותר רחב של הוועדה.

סעיף 31

א. שומר : סעיף 31 מדבר על מה שנקרא "מכירות כלליות", "מכירות סוף העונה", "מכירת חיסול", ולזה קוראים בחוק "מכירות יזומות". בפרק זה, יש הגדרה מה זה מכירה יזומה.

נ. קצב : הפרק הזה קשור עם חוק המכר במדה רבה מאוד. טוב היה אילו היה לפנינו חוק המכר, כי יש הקבלה בין שני הדברים. פרק ה' ופרק ו' קשורים לחוק המכר.

א. שומר : הגדרת מכירה יזומה : "מכירה יזומה" - מכירת סוף העונה, מכירת חיסול מלא או חלקי, מכירת יובל, וכל מכירה אחרת הנושאת לשם עידוד קניות שהגדירה השר כמכירה יזומה. היות, וכאשר באים להסדיר דברים כאלה של מכירה, אפשר לקרוא לזה מכירות בכל מיני שמות, לכן השאירו בסוף את הפיסקה הגורסת: "כל מכירה אחרת הנושאת לשם עידוד קניות שהגדירה השר כמכירה יזומה".

סעיף 32

א. שומר : סעיף 32 (1) יראו כל מצרך המצוי במקום עסקו ככלול במכירה זו, זולת אם צויין עליו באופן ברור וכולט כי אינו כלול בה; מצויים במקום מצרכים שאינם כלולים במכירה יזומה - יציג את המצרכים הכלולים בה בנפרד מהמקום שבו מצויים מצרכים שאינם כלולים בה.

זה סעיף עם הוראות מהותיות מה דין מכירה יזומה. אם מישהו בא ומודיע לציבור שיש מכירה כללית או מכירת חיסול, הסעיף הזה אומר, שאם לא ציינת לגבי חלק מהמצרכים שהם אינם במכירה כללית, אז הם כלולים במכירה כללית. אם אתה רוצה, שרק חלק יהיו במכירה כללית, אתה צריך לסמן את זה, וזאת כדי למנוע הונאה שיבואו לקנות במחשבה שיש מכירה כללית ויקנו מוצרים שאינם במכירה כללית.

היו"ר י. הורוביץ : לדעתי, זה לא מעשי. מכירות יזומות נעשות על ארטיקלים בודדים גם כן, ז"א מוכרים במחירי הוזלה מצרכים מסוימים.

א. שומר : מכירת מצרכים מסוימים במחירים מוזלים, זאת אינה מכירה כללית ואינה מכירת חיסול. זה דבר אחר.

נ. קצב : אני מציעה, שבתוך ההגדרה יכללו גם מבצעי הוזלה.

מ. דרובלס : אינני יודע בשביל מה צריך להכניס פרק על מכירות יזומות.

א. שומר : זה לפי בקשת הסוחרים, במדה לא מועטה.

מ. דרובלס : מדוע אנחנו צריכים להסתבך בתוך מכירות יזומות, והשר או נציגו יקבע מה זה מכירה יזומה ומה לא, איך להציג את המחירים וכו'? המסחר הוא מסחר חופשי, וצריך להיות

חופשי, וכל יצרן אשר ירצה להכריז על מכירת מוצר מסוים במחיר יותר זול, מתוך התחרות חופשית, יוכל לעשות זאת בכל דרך שהוא יראה לנכון. כמובן, כאשר מי שנהנה מכך, זה רק הציבור.

היו"ר י. הורוביץ: לדעתי, צריך להוריד את הסעיף הזה.

מ.דרובלס: דומני, שלשר ולנציגיו יהיה מה לעשות בסעיפים אחרים. אין צורך שייכנסו לענין הזה. אינני יודע מה זה רע אם הציבור נוהר לשוק הכרמל וקונה, ואומר שזה יותר זול. לכן, לדעתי את המכירות היוזמות צריך להשאיר ליוזמה חופשית, ושזה יתנהל כפי שיתנהל, כמובן בפיקוח מסוים אשר צריך להיות.

היו"ר י. הורוביץ: מדוע אתם צריכים את הסעיף הזה? אתם חוששים מהונאת הציבור. למה לכם להתערב יותר מדי? תנו לשוק להתחרות. יש אלפי חנויות, ועצם קיומן הוא הבטחה לשוק חופשי. לוא 2-3 רשות שיווק היו משתלטות על כל המכירות, היה מקום לסעיף הזה. אבל כשיש אלפי חנויות, מה יש להתערב? תנו להם להתחרות, זה נעשה במחירים חופשיים.

א. שומר: החוק איננו בא לאמר מתי לקיים מכירה כללית. אנחנו לא קיבלנו את כל מה שהסוחרים ביקשו. אנחנו ראינו את הדבר בצורה יותר אובייקטיבית. הסוחרים רצו שרק פעמיים בשנה תהיה מכירה כללית, כדי שיהיה להם יותר פיקוח על זה. אנחנו לא מגבילים ולא אכפת לנו כמה פעמים בשנה יקיימו מכירות כלליות. אנחנו רק דורשים, שסוחר המקיים מכירה כללית, יסמן את הדבר בצורה ברורה.

לא כל מכירת מצרכים בהוזלה היא מכירה כללית. כאשר באים להגדיר מונח, משתמשים במונחים המקובלים לגבי אותו נושא. יש מכירות חיסול ויש מכירות יובל, ולכן משתמשים במונחים אלה, אבל יכולים להיות עוד שמות, לכן אמרנו: "וכל מכירה אחרת הנעשית לשם עידוד קניות, שהגדירה השר כמכירה יזומה".

מבצעי הוזלה זה לא מכירה יזומה. הוזלה של עשרה מציבים זאת לא מכירה יזומה.

היו"ר י. הורוביץ: מחר יחליטו בהגדרות, לפי הגדרת השר, על עוד מכירות שונות, שהן מכירות יזומות. השר יכול לתת את הסכמתו לכך שמכירות מוצרים מוזלים הן גם כן מכירות יזומות.

נניח, יחליטו שמוצר מסוים של "עסיס" יימכר במחיר הוזלה, וזה ימכר בתנאים שונות, אצרכני הקיה במהתקנות מיוחדים לכך. כאשר יש מכירה כללית, הלא אתה אומר שיש להפדיד בין המוצרים האחרים שאינם כלולים במכירה הכללית. אבל, יש דברים הזקוקים לאיחסון מסוים בהקפאה עמוקה. לשם הפרדת המוצרים, יהיה צורך בקניית מקררים חדשים על מנת להפריד מוצרים של חברה אחת - שמוצריה נמכרים במחירים מוזלים - ממוצרים של חברה אחרת.

אני מציע להוריד את הסעיף הזה. זה יהיה מסובך להפריד בין מוצרים מוקפאים ויצטרכו לשנות את כל המבנה ולקנות מקררים חדשים וכו'. אתה רוצה שזה יהיה גלוי לציבור. לדעתי, זה דבר מיותר. לדעתי, כל הפרק הזה מיותר.

א. שומר: אני רוצה שיהיה ברור על מי בא הסעיף הזה להגן. זה איננו בא להגן רק על הצרכן. זה בא גם לתבוע יחסים הוגנים בין סוחרים. מה שטוענים הסוחרים בענין זה, יש בו צדק; יש כאלה שבכל יום שני וחמשי מכריזים על מכירה יזומה, כאשר למעשה אין זו מכירה כללית כפי שהוא מכריז, אלא זה פשוט כדי למשוך את הלקוח בדרך לא הוגנת לקנות דברים שאינם במכירה יזומה.

אנחנו אומרים: אם אתה מוזיל - תגיד מה אתה

מוזיל.

אנחנו יודעים שהמצב הוא שכאשר יש הודעה על מכירה כללית, ובכנס קונה דמתעבין במוצר, אומרים לו: "זה לא במכירה כללית". הוא ניגש למוצר אחר, וגם אומרים לו: "זה לא במכירה כללית". יוצא שהוא מושך את הקונה, וכל מה שהקונה רוצה לקנות בעצם אינו במכירה כללית.

הסוחרים טוענים שזה אינו הוגן כלפי הצרכן, כי הוא נמשך ע"י פיתוי לא צודק. כמו כן, זה פוגע בסוחרים. יש מכירות רבות שלגביהן יש שלט "מכירת חיסול" ובעצם זו אינה מכירת חיסול.

י. יפה :

בכל הארצות, שיש להן חוקה להגנת הצרכן ולהגינות המסחר - קיים הדבר הזה. אתם נכנסתם כאן לשעות בהשקפה על העניין כאילו זה מבצעי הוזלה. קחו למשל את "אתא", שהיא חנות, לכל הדעות, הוגנת ביותר. כאשר "אתא" עושה מכירה כללית ובאמר שהכל נמכר בהוזלות של 20%-50%, תמיד יש שם 2-3 מצרכים שכאשר אתה שואל כמה זה עולה, אומרים לך שזה לא במכירה כללית. אנחנו רוצים למנוע את ההטעיה. איננו מתערבים בשאלה מתי עורכים את המכירה, ואם עושים בכלל מכירה יזומה, וכן על איזה מוצרים יש הוזלה. אנחנו רק רוצים להסדיר, שאם תהיה מכירה - לא יטעו את הציבור ולא יזיקו לסוחרים אחרים.

נ. לירם :

ההסטוריה של מכירות כלליות התחילה במחצית המאה ה-19. במשך הזמן, לאט לאט, הסוחרים או חלק מהם ניצלו את המוסד הזה כגימיק הטעיתי. לא פעם יש שלט גדול ובו כתוב "מכירת חיסול" ומתברר ש-2% מהמוצרים באמת מוזלים והיתר כלל לא. השלט הגדול קוסם למרבית הצרכנים והם נכנסים לחנות ובתפשים במלכודת הזאת של השלט הגדול וכן המחירים המחוקים באיקס גדול.

ברוב הארצות פתרו את זה בכך שקוראים לזה "מכירות מיוחדות", ואז הצרכן יודע שהוא נכנס לחנות ויש הפרדה או גבול בין המוצרים המוזלים לבין הלא מוזלים, וכן חיבת להיות הודעה מפורשת על כך כדי שיהיה ברור לצרכן. זה לא רק בארה"ב אלא גם ביפן וברוב ארצות מערב אירופה יש תקנה כזאת. אנחנו הולכים באותו כוון בהצעת החוק.

נ. קצב :

לדעתי, אנו מחטיאים את המטרה, בויכוח הזה. אנחנו מדברים על דבר קיים. איננו במצב שלא קיימות מכירות יזומות ואנו אומרים שלא צריך שתהינה מכירות יזומות, אלא, יש מצב קיים ואנו רוצים שתהינה במצב זה הגינות גם כלפי הצרכן וגם כלפי הסוחר. אינני יודעת מדוע אנו צריכים להתנגד שיהיה פרק כזה.

יש סוחרים רבים התולים שלט "חיסול המלאי", ומתברר שהשלט הזה קיים שנה שלמה, וכשאתה נכנס לחנות אתה רואה, שהמחירים אינם זולים יותר מאשר בחנות השכנה. הדברים האלה פועלים בחיי יום יום. הדבר קיים, וצריך לדאוג שתהינה הגינות בעניין הזה. אינני מבינה, מדוע מציעים כאן להוציא את הפרק הזה.

היו"ר י. הורוביץ : בניח שיש כאן הטעיה. האם את, ח"כ נ. קצב,

גורסת שכל מה שיהיה בהוזלה יהיה מרוכז בפנה

נפרדת מכל המוצרים האחרים? הרי, פיזית, במוצרים מסוימים זה לא ניתן.

נ. קצב :

בתוך הפרקים אתה יכול להתנגד לפרט זה או אחר, אבל, עקרונית חשוב מאד שהפרק הזה יהיה לי עוד חסרים כמה דברים שהיתי רוצה להוסיף. יש לי נסיון, גם כאשר וגם כמי שעסקה מספר שנים בנושא הזה, ואני שמחה שאני אשה. אני אומרת לכם, שהפרק הזה הכרחי שהוא יהיה. אני לא אראה את החוק הזה שלם, בלי הפרק הזה. יש לכם השגות - בבקשה, אבל קדם כל נסכים עקרונית לפרק הזה.

היו"ר י. הורוביץ: אני מציע, שנעשה תיקון וייקבע בסעיף 31 "...שהגדירה השר כמכירה יזומה, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת". אתה יכול להרחיב את היריעה ויכל לא להרחיב.

א. שומר: זה נראה לי מסובך.

מ. דרובלס: לא נראה לי שאפשר להוסיף "באישור ועדת הכלכלה של הכנסת", כי זה מסבך את זה עוד יותר.

לסעיף 31 יש השלכות על סעיף 32. אני חושב, שסעיף 31 לא צריך להיות. לדעתי, הוא אינו מוסיף. לדעתי, יצרן אשר ירצה למכור את המוצר שלו כמוצר הוזלה, מתוך התחרות חופשית, הוא הרי מוכר את זה לסיטונאי ומשם זה נמכר לסופרמרקט או לחנויות-מכולת, והם מוכרים את זה במחיר הוזלה לצרכן.

היו"ר י. הורוביץ: אתה נותן אפשרות לשר להכריז על מבצע הוזלה כמריה יזומה.

מ. דרובלס: הסיפא בסעיף 31 היא: "...שהגדירה השר כמכירה יזומה". אני, עקרונית, מתנגד בכל תוקף, שהשר הממחר חייב להיות ביוזמה חופשית. תנו לסוחרים להתחרות אחד בשני.

היו"ר י. הורוביץ: השר יכול להגיד שכל מבצעי ההוזלה נכללים במסגרת מכירות יזומות.

מ. דרובלס: אני מתנגד שהשר יקבע מה זה מכירה יזומה. תנו לסוחרים להתחרות ביניהם. אני יוצא מהנחה, שהציבור בדרך כלל יודע מה שהוא רוצה.

נ. קצב: אני מודיעה לך, שלא כל הציבור יודע, ואנשים מתפתים לשלטים של מכירות חיסול וכדומה.

א. שומר: יש פרוט מה זה מכירה יזומה: 1. מכירת סוף העונה; 2. מכירת חיסול; 3. מכירת יובל. אם סוחר יעשה מכירת יובל - יכתוב: "מכירת יובל", ואינני מגדיר לו מה זה מכירת יובל. אנחנו לקחנו את המונחים האלה, כי זה מקובל היום. אנחנו בלבנו פרוט של כמה שמות של מכירות. אם נשאר את זה כך ומחר יוסיפו עוד איזה שם וזה לא יהיה כלול, לכן אמרנו: "...שהגדירה השר כמכירה יזומה". יש פה חשש מצד כמה חברים לגבי הסיפא הזאץ.

היו"ר י. הורוביץ: מקובל בארץ לערוך מבצעי הוזלה. יכולה לבוא אל השר משלחת בשאלה מדוע לא לכלול גם את מבצעי ההוזלה.

א. שומר: אני אציע לשר, שזה יהיה בהתייעצות עם ועדת הכלכלה.

נ. קצב: אם זה יהיה באישור ועדת הכלכלה, זה יהיה סירבול וזה איננו נחוץ. לוועדת הכלכלה אין זמן לזה.

היו"ר י. הורוביץ: בסעיף 32(1) נאמר "יראו כל מצרך המצוי במקום עסקו ככלול במכירה זו...". זה לא מעשי.

א. שומר: אם נגיה יש מחיר הוזלה של מוצרי "עסיס", או "עלית", הרי בחנות זה גם היום נמצא בנפרד.

היו"ר י. הורוביץ: לעומת זה, גלידות של חברות שונות נמצאות במקרר בהקפאה ביחד. האם יתחילו להפריד את המוצרים!?

י. יפה : אם מדובר בהוזלה, יהיה כחנות שלט שבו ייאמר, נבית, "הוזלת מוצרי שבא נוגה", או "הוזלת מוצרי עסטס", ואז הצרכן ידע שאת המוצרים האלה מתוך כל המוצרים הנמצאים יחד, הוא יקבל במחיר זול יותר.

ג. לירם: יש דרכים שהשר יורה איך לבצע את מה שכתוב בסעיף 32.

מ. דרובלם: במשך 25 שנה לקיום המדינה, איך התנהגנו עד עכשיו? האם כל אחד הכריז על מכירה יזומה?

א. שומר: כן. גם אחרי שהחוק יתקבל, כל אחד יכול להכריז על מכירה יזומה. ההבדל הוא בזה, שהיום החוק המוצע אומר שכאשר אתה עושה מכירה יזומה, אתה צריך להגיד לגבי איזה מוצרים יש מכירה יזומה. אם המכירה היא רק לגבי 2% מהמוצרים, צריך שיוכרז שזה רק על 2% מהמוצרים ולא יהיה שלט של מכירה יזומה והצרכנים יחשבו שהמכירה היזומה היא על כל המוצרים.

ג. קצב : קדם כל נחליט אם אנו רוצים בפרק הזה או לא. אחר כך ניכנס לפרטים.

מ. דרובלם: אני מציע להוציא את פרק ה'. המוסדות הוולנטריים הפנימיים בין הסוחרים, מכריזים על מכירה עונתית, המתחילה בתאריך מסוים ומסתיימת בתאריך זה וזה. אם יש בודדים, שאינם שייכים לאיגודים האלה – זה לא צריך להדאיג, כי הצרכן יודע מה שהוא רוצה, כשהוא קונה.

גם אם החוק הזה יתקבל, אותן פרצות הקיימות היום, תהינה גם בעתיד. יש היום חוק של סימון מחירים, והעובדה היא שהחוק אינו מתבצע. אני מציע למחוק את פרק ה'.

ג. קצב : אני מציעה לקבל את פרק ה'. אינני מבינה את כל הויכוח הזה. אני בעד הפרק הזה, ויש לי עוד תוספת.

היו"ר י. הורוביץ: היתי מצטרף לח"כ דרובלם אבל אינני רוצה לנצל את ההזדמנות שאנו שלושה. נשאיר את זה לישיבה הבאה.

ג. קצב : אם הפרק יוצא – אני אסתייג.

פרק ו': עסקאות שבאשראי

א. שומר: הכוונה היא, שכאשר קונים מצרך, אך הקונה אינו מקבל בעלות על המצרך אלא זו שכירות, עד שהוא מסיים את התשלומים עבור המצרך. הכוונה היא, שכל עוד הקונה לא שילם את מלוא המחיר של הסחורה, יש לו זכות שכירות.

עסקאות שבאשראי כולל גם מקח אגב שכירות, ז"א מצרך שנקנה באשראי, כאשר לא משלמים את כל התמורה בעת שמקבלים את המוצר או המצרך, אלא משלמים את זה במשך הזמן לאחר שמקבלים את המוצר או המצרך.

המוכר צריך להגיד לקונה באופן גלוי מה הוא לוקח, עבור האשראי, כדי שהקונה ידע אם לא כדאי לו לקחת הלוואה כדי לקנות את זה לא באשראי או מוטב לו לקנות בתשלומים.

החוק נותן לשר סמכות להוציא צווים. השר הוציא עד היום שני צווים, וח"כ קצב אינה מרוצה מזה.

אנחנו אמרנו, שלא לכל דבר מתאים לתת את הפרטים האלה; אם מדובר בקניית מרגרינה, המוכר לא צריך לתת את הפרטים האלה. אבל, אם מדובר במצרכים ברי-קימא, ובשטח זה באמת לוקחים 80%-80% רבית, צריך שהצרכן ידע שכדאי לו לקחת הלוואה בבנק כדי לקנות את זה. הצרכן חייב לדעת זאת. אני לא אומר לצרכן לעשות את ההלוואה, אבל אני רוצה שהוא ידע שעדיף לשיקח הלוואה.

קדם כל, צריך לדעת אם יש דרישות באלה שהצרכן צריך לדעת עליהן או לא. איגודי הצרכנים טוענים את מה שהם טוענים, והסוחרים טוענים מה שהם טוענים, ובאמצע יש רשות מבצעת שהיא צריכה לדעת את טענות שני הצדדים.

נ. לירם : הוצאנו את זה רק למכירה קמעונית או לרוכלות. החוק אומר, שהשר רשאי להוציא צווים. השר הוציא שני צווים. בדרך כלל, זה במוצרים ברי-קימא ולא בכלי בית וכדומה. הצו נוגע רק לחוליה הקמעונית. החוק הוא חוק מסגרת.

היו"ר י. הורוביץ : האם, למשל, ביח"ר שמן יצטרך לפרט כמה רבית הוא לוקח?

נ. לירם : החוק הוא חוק מסגרת. השר לא יתחיל להוציא צווים הנוגעים ליחסים בין ביח"ר אחד לשני.

נ. קצב : אינכם יודעים עד כמה השר אוהב את היצרנים והסוחרים. אני לא כל כך מרוצה שהחוק נותן הרבה סמכויות לשר. המוכה ביותר הוא הציבור. עכשו, המעט הזה שבו רוצים להגן על הצרכנים - אינני יודעת מדוע אתם מתנגדים לזה.

היו"ר י. הורוביץ : לפי הצעת החוק, השר מקבל זכות להוציא צווים, שלפיהם יצטרך מנהל חברת "שמן", או "אסם" או כל חברה שהיא, להציג את התנאים של המכירה; כמה מזומנים הוא דורש, כמה אשראי הוא נותן וכו'. איך יתכן שהוא יודיע דבר כזה?

א. שומר : הוא לא צריך להודיע על כך בפרהסיה, אלא להודיע לקונים הקונים אצלו.

היו"ר י. הורוביץ : אולי זה בכלל סוד מסחרי של החברה. יתכן שלסוכן אחד הוא נותן אשראי לשלושה חדשים, וזה ויתור אענף ולסוכן אחר הוא נותן 10%-9% סמויים ולסוכן אחר 4%. הרי בענין ההנחות לא אומרים "קח 10%" אלא המשחק הוא באשראי.

אתה, בהצעת החוק נותן לשר סמכות להוציא צו ואז הדברים יתגלו מיד. אתם רוצים, ע"י החוק הזה להכנס לקרביים. אני מבין, את הטענה שלכם שכאשר מוכרים שלו זיה או מקרר וכדומה בתשלומים, אתה רוצה שהקונה ידע כמה רבית יש בתשלומים. אבל, המירווח להגדלת הצווים, לא נראה לי. תעשו מסטר של פיקוח וקיצוב...

א. שומר : אני מבין שיהיה כתוב, שהשר רשאי לקבוע את הצו הזה לגבי מכירה לצרכן. אך, אם מדובר במכירה לא לצרכן - השר יוכל להוציא את הצו באישור עם ועדת הכלכלה, ואז תהיה לכם ביקורת.

מ. דרובלס : אני אבקש הסבר להגדרה ולמושג של מקח אגב שכירות.

א. שומר : כאשר המוכר לא מקבל את התמורה כלה בזמן מסירת המוצר, המוכר לא בטוח אם הוא יקבל את מלוא התשלום, והתשלומים הם לשנתיים, הרי עם גמר התשלומים תהיה לקונה הבעלות על המוצר. זה כדי שהמוכר יוכל להבטיח לעצמו שהבעלות על

המוצר היא בידיו, כדי שאם הקונה לא ישלם את הסכום שנותר - יוכל המוכר להחזיר לעצמו את המוצר.

ג. קצב :
לי נראה הפרק הזה כחשוב ביותר. אני מתיחסת לזה מתוך נסיוני. עצם הדבר שמדובר בקמעונאי, זה חשוב. אילוא זה היה כולל גם את היצרן וכל מערכת הייצור, אולי הבקרה היתה יותר טובה. אבל, אני מסתפקת גם בזה שכאן ידובר בקמעונאי וצרכן. לגבי אלה השר יכול להוציא צו. לגבי השאר, זה יכול להיות בהתייעצות עם ועדת הכלכלה. אני רואה את הבעיות ומה שחסר כאן זה לגבי רוכלות.

א. שומר :
רוכלות כלולה בקמעונאות.

ג. קצב :
לי חשוב מאד הצד הזה של הצרכן. אתם אינכם יודעים עד כמה בחטא לגבי הציבור בענין זה של צרכנות, אם לא נקבל את זה.

א. שומר :
ח"כ קצב מתכוונת לסוחרים המוכרים ספרים או תקליטים בתשלומים, הם לוקחים מחירים עם אחוזים גבוהים ומופרזים של רבית, ואחר כך לא יודעים מי הם, ואין לך אל מי לפנות.

ג. קצב :
לקמעונאי יש כתובת שבה הוא נמצא. לגבי הרוכלים, אינך יודע היכן הם נמצאים.

ג. לירם :
לכן הוצאנו צו מיוחד לגבי רוכלים.

היו"ר י. הורוביץ :
אני נני נגד ההצעה. אני אפילו בעד ההצעה. א. זה צריך להיות רק בחוליה הקמעונאית, ז"ל רק לגבי הצרכן. איך קנתה החנות את הסחורה - זה באמת לא חשוב. באיזה הסכמים קיבל הסוכן או בעל החנות את הסחורה - זה לא חשוב.

א. שומר :
אני מסכים שבחוק יהיה לגבי מכירה לצרכן, השר יוכל להוציא צוים, ללא צורך באישור הוועדה. לגבי מסלולי שיווק אחרים זה יהיה בהתייעצות עם ועדת הכלכלה.

מ. דרובלס :
אני מציע, שהשר יהיה רשאי להוציא צו באישור ועדת הכלכלה, אפילו לגבי הצרכן.

ג. קצב :
אז זה לא יהיה חוק, כי פיזית ועדת הכלכלה לא יכולה לטפל בכל הדברים האלה.

היו"ר י. הורוביץ :
אני מסכים לכל הסעיפים האלה בתוספת מה שהציע ח"כ דרובלס, ז"א שזה יהיה באישור ועדת הכלכלה, אבל את הצרכן צריך להפריד מהכל. ע"כ כל הסעיפים, שאינם לגבי הצרכן, ייאמר שזה באישור ועדת הכלכלה.

ג. לירם :
החוק מציע כאן מכשיר המגביל את השר; השר צריך יהיה להתייעץ עם ועדה ציבורית.

ג. קצב :
לגבי הצרכנים, אני מסתייגת, ואינני רוצה שזה יחזור לוועדה.

היו"ר י. הורוביץ :
אנחנו מציעים שזה יהיה באישור ועדת הכלכלה.

א. שומר :
המשרד גם כן מסתייג מכך שזה יהיה באישור ועדת הכלכלה.

ג. קצב : אני רוצה שתינתן אפשרות של החזרת סחורה פגומה, אשר נקבתה במכירות מוזלות.

היו"ר י. הורוביץ : יכול לקרות שאדם קונה סחורה, הוא מקלקל אותה בבית, וחוזר לחנות בטענה שהוא קנה סחורה פגומה.

ג. קצב : בדרך כלל, סוחרים מקבלים סחורה שמתברר שהיא פגומה. אבל, במכירות מוזלות הם אינם מזכילים לקבל חזרה סחורה פגומה.

היו"ר י. הורוביץ : הלא אי אפשר לבדוק מתי הסחורה נפגמה, לפני או אחרי המכירה.

האם קיים בחוק סעיף האומר שחייבים לקבל חזרה סחורה פגומה?

י. יפה : כן.

היו"ר י. הורוביץ : בית המשפט מחליט מתי הסחורה נפגמה. אם כך, מדוע אנחנו צריכים להכנס לזה? מר יפה, האם אתה מציע להכנס לזה?

י. יפה : לא.

ג. קצב : המחיר במזומן צריך להיות המחיר דה-פקטו.

ג. לזרם : כשאתה בא לחנות, שואלים אותם אם אתה משלם במזומן, ואז יש לך 10% הנחה. החוק האנגלי קובע, שהמזומן דה-פקטו הוא המחיר. אתה בא לחנות ומציגים לך מחיר באשראי 3,200 ל"י ובמזומן 3,000 ל"י. כשאתה בודק את זה, מתברר שהמחיר דה-פקטו הוא 2,700 ל"י.

לכן, הכוונה היא שיש להצהיר 2,700 ל"י ולא 3,000 ל"י. ז"א להצהיר את המחיר דה-פקטו.

היו"ר י. הורוביץ : קל לנפח את המחיר יותר מאשר את ענין האשראי.

ג. קצב : האם אתם מקבלים את התוספת הזאת?

היו"ר י. הורוביץ : בענין הסחורה הפגומה - לא. בענין הצהרת המחיר דה-פקטו - אנחנו מסכימים.

מ. דרובלס : היות וקיבלנו את ההצעה שיהיה באישור ועדת הכלכלה, איננו נכנסים לפרטים. כיון שבסעיף 36 זה באישור ועדת הכלכלה, יש לי הערות גם לגבי סעיפים אחרים, כאשר נדון בזה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00